

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

NAVOIY DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

"TASDIQLAYMAN"
Navoiy davlat pedagogika instituti
o'quv ishlari bo'yicha prorektor
G. Yodgorov
2023 yil "30" 08

TARIX FANI METODOLOGIYASI

(fanning to'liq nomi)

FANI BO'YICHA

SILLABUS

Bilim sohasi:

100 000 – Ta'lim

Ta'lim sohasi:

110 000 – Ta'lim

Mutaxassislik:

70111101- Ijtimoiy- gumanitar fanlarni
o'qitish metodikasi (Tarix) qishki qabul

Modul / fan sillabusi
Tarix fakulteti Tarix kafedrası
70111101-
Ijtimoiy-gumanitar fanlarni o'qitish metodikasi (Tarix)
Fanning asosiy parametrlari

Fan nomi:	Tarix fani metodologiyasi
Fan turi:	Majburiy fan
Fan kodi:	1305
O'quv yili:	2023 yil
Semestr:	3
Ta'lim shakli:	Magistratura (qishki qabul)
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	150
Ma'ruza	30
Amaliy mashg'ulotlar	-
Laboratoriya mashg'ulotlari	-
Seminar	30
Mustaqil ta'lim	90
Haftalik auditoriya soati:	4
Kredit miqdori:	5
Baholash shakli:	imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot

Muallif:	R.Rajabov Tarix kafedrası professori vazifasini bajaruvchi
E-mail:	iqbolyusupova580@gmail.com
Tashkilot:	Navoiy davlat pedagogika instituti "Tarix" kafedrası
Taqrizchilar:	Tolibov N.R-Navoiy davlat pedagogika instituti Tarix kafedrası dotsenti, tarix fanlari nomzodi, dotsent. Narzullayev U.O-Navoiy davlat pedagogika instituti Tarix kafedrası dotsenti, tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

Mazkur Sillabus institut o'quv-uslubiy Kengashining 2023-yil 28-avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur Sillabus "Tarix" kafedrasining 2023-yil 28-avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy boshqarma
Fakultet dekani:
Kafedra mudiri:
Tuzuvchi:

N. Rajabova
R. Qarshiyev
A. Aminova
R. Rajabov

№ 16-d. kv-58

Elektron ta'lim resurslari	
1	www.edu.uz
2	www.Ziyouet.uz
3	www.tdpu.uz
4	www.pedagog.uz

Talabani fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda qo'yidagi mezonlar tavsifa etiladi:

- a) 5 baho olish uchun talabani bilim darajasi qo'yidagilarga javob berishi lozim:
- > faning mohiyati va mazmunini to'liq yoritib olsa;
  - > fanga tegishli mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qoymasa;
  - > fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
  - > fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
  - > berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
  - > konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
  - > mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
  - > fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
  - > fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;
  - > tarixiy jarayonlarni sharhlay bilsa;
- b) 4 baho olish uchun talabani bilim darajasi qo'yidagilarga javob berishi lozim:
- > faning mohiyati va mazmunini tushungan, fanga tegishli mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qoymasa;
  - > faning mazmunini amaliy ahamiyatini tushungan bo'lsa;
  - > fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirasida bajarsa;
  - > fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
  - > fan bo'yicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;
  - > fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
  - > fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy hujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.
- v) 3 baho olish uchun talabani bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:
- > fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
  - > fanga tegishli mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilmas;
  - > bayon qilish ravon bo'lmasa;
  - > fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
  - > fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.
- g) qo'yidagi hollarda talabani bilim darajasi qoniqsiz 2 baho bilan baholanishi mumkin:
- > fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayyorlik ko'rsatilmagan bo'lsa;
  - > fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
  - > fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olinganligi sezilib tursa;
  - > fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
  - > fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
  - > fanni bilmasa.

1. Fan/modulning maqsadi (MM)	
F/MMI	Fanning maqsadi-"Tarix fani metodologiyasi" fanining maqsadi sifatida magistratura talabalarini tarix fanini falsafiy yondoshuv asosida bilish haqidagi nazariyalar, umumiy ilmiy uslublar, tarixni bilish yo'llari, ilmiy tadqiqotlarni amalga oshirish uslublari va tamoyillari bilan tanishtirish etib belgilangan. "Tarix fanining metodologiyasi" o'quv kursining maqsadi magistratura bosqichi talabalarini tarix tadqiqoti sharoitida zarur bo'ladigan ilmiy-bilish nazariyasi, tarixni o'rganish va anglash tamoyillari uslublari bilan tanishtirish hamda qo'llash haqida ma'lumot beradi. "Tarix fanimetodologiyasi" fani tarix fanining tarkibiy qismi bo'lib, talabalar bu fanni o'qish va o'zlashtirish jarayonida magistratura mutaxassisligi o'quv rejasidagi "Tarix ta'limi: tahlil va tadqiqot usullari", "Eng yangi tarixning dolzarb masalalari" kabi fanlardan olgan bilimlariga fanlararo bog'liqlik nuqtai-nazaridan yondashgan holda tarixiy bilimlarini boyitish va takomillashtirish ko'zda tutilgan.

2. Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1	Ilmiy tadqiqot metodologiyasi (TMI1105)
2	Maxsus fanlarni o'qitish metodikasi (MFO'M1405)

3. Ta'lim natijalari (TN)	
TN1	Talabalar dunyoqarashini, o'tmish va hozirgi zamondagi voqea va hodisalarga ilmiy xolislik va tarixiylik tamoyillariga amal qilgan holda tarixiy voqealikka munosabat bildiradish
TN2	umuminsoniy qadriyatlar asosida yondoshadigan, erkin fikrlaydigan bilimga ega bo'lishlari
TN3	Talabalarda kelajakda o'z sohalari bo'yicha faoliyatlarini davomida amaliy ahamiyat kasb etuvchi malaka va ko'nikmalarini shakllantirish va rivojlantirishdan iborat bilimga ega bo'lishlari
TN4	jahon tarixi fani predmeti, maqsad va vazifalari, tarix kursining davrlashtirish prinsiplari
TN5	jahon sivilizatsiyalari va ularning xususiyatlari
TN6	davlat uyushmalari, shahar-davlat va davlat birlashmalari bo'yicha bilimga ega bo'lishlari
TN7	turli tarixiy davr va bosqichlarda jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy, siyosiy va madaniy ahvoli
TN8	davlatlarning ichki va tashqi siyosati
TN9	xalqaro munosabatlar, ijtimoiy harakatlar to'g'risida bilimga ega bo'lishi
TN10	tarixiy jarayonlar tasnifi, ijtimoiy hodisalarni taqqoslash va ilmiy xulosa chiqarish
TN11	tarixiy voqealarga xolisona baho berishni bilishi bo'yicha ko'nikmaga ega bo'lishi
TN12	zamonaviy yondashuvlar, innovatsiya va metodikalardan kasbiy faoliyatda foydalanish
TN13	tarixiy voqealarni tadqiq etish, ijtimoiy jarayonlarni dialektik o'rganish, voqealarning tarixiy asoslarini tahlil qilish bo'yicha malakaga ega bo'lish

4. Fan / modul mazmuni

Fan mazmuni		
3 semestr		
N ^o	Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)	soat
M1	Tarix fani metodologiyasi" fanining predmeti, mazmuni va vazifalari	2
M2	Tarix fani metodologiyasi" fanining predmeti, mazmuni va vazifalari Tarixiy ong, tarixiy xotira va tarixiy meros	2
M3	Tarix fani taraqqiyoti bosqichlari Tarixiy antropologiya ,tarixiy informatika	2
M4	Tarix fani metodologiyasi genezisi	2
M5	Milliy tarix fani metodologiyasi tarixidan	2
M6	Tarix fani nazariyasi. Tarixiy vaqt	2
M7	Tarix fani tadqiqotlarida fanlararo yondashuv.	2
M8	Tarixning nazariy metodologik asoslari.Aniq tarixiy bilimga ega bo'lish mumkinmi	2
M9	Tarixiy manba va dalil.	2
M10	Tarixiy bilim ob'ekti va sub'ekti	2
M11	Metodologiyada tarixiylik muammasi	2
M12	Tarixni bilishda umumfan metodlari Strukturalizm	2
M13	Tarixni bilishda maxsus tarixiy metodlar Matematik statistika metodlari	2
M14	Tizimli yondashuv. Tarixiy bilim va mafkura	2
M15	Tarixiy jarayon qonuniyatlari Tarixiy taraqqiyot omillari Tarixiy taraqqiyot konsepsiyalari	2
Jami		30

Fan mazmuni		
3 semestr		
N ^o	Mashg'ulotlar shakli: seminar (S)	soat
S1	Tarix fani metodologiyasi" fanining predmeti, mazmuni va vazifalari	2
S2	Tarix fani metodologiyasi" fanining predmeti, mazmuni va vazifalari	2
S3	Tarixiy ong, tarixiy xotira va tarixiy meros	2
S4	Tarix fani taraqqiyoti bosqichlari	2
S5	Tarixiy antropologiya,tarixiy informatika	2
S6	Tarixiy antropologiya,tarixiy informatika	2
S7	Tarix fani metodologiyasi genezisi	2
S8	Milliy tarix fani genezisi tarixidan	2
S9	Milliy tarix fani genezisi tarixidan	2
S10	Tarixni bilish ob'ekti va predmeti.	2
S11	Tarixni bilish ob'ekti va predmeti.	2
S12	Tarix fani nazariyasi.Tarixiy vaqt	2
S13	Tarix fani nazariyasi.Tarixiy vaqt	2
S14	Tarixning nazariy metodologik asoslari.Aniq tarixiy bilimga ega bo'lish mumkinmi	2
S15	Tarixning nazariy metodologik asoslari.Aniq tarixiy bilimga ega bo'lish mumkinmi	2
Jami:		30 soat

Mustaqil ta'lim (MT) 3semestr		
N ^o		Soat
1	Seminar mavzulariga tayyorgarlik ko'rish, adabiyotlar to'plash	40
1	Mavzu bo'yicha shaxsiy fikrni tanqid, publitsistik va boshqa janrlarda yozma bayon qilish	5
2	Ma'ruza tayyorlash	5
3	glossariy tuzish	5
4	individual va jamoaviy o'quv loyihasi tuzish	5
5	keys-topshiriqlarni bajarish	5
6	multimediali taqdimotlar yaratish	5
7	Maqola tayyorlash	5
8	infografika tuzish;	5
9	mavzuli portfoliolar tuzish;	5
10	Mavzuga oid qo'shimcha manbaalarni o'rganish.	5
Jami:		90 soat

Asosiy adabiyotlar	
1	O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. – T.: "O'zbekiston". 2023.
2	Mirziyoyev Sh.M. Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir. Asarlar 2-jild. –T.: "O'zbekiston". 2018.
3	Mirziyoyev Sh.M. Niyati ulug' xalqning ishi ham ulug', hayoti yorug' va kelajagi farovon bo'ladi. Asarlar 3-jild. –T.: "O'zbekiston". 2019.
4	Mirziyoyev Sh.M. Milliy tiklanishdan – milliy yuksalish sari. Asarlar 4-jild. –T.: "O'zbekiston". 2020.
5	Karimov I.A. O'zbekiston XXI asr bo'sag'asida: xavfsizlikka tahdidi, barqarorlik shartlari va taraqqiyot kafolatlari. –T.: "O'zbekiston". 1997.
6	Karimov I.A. Tarixiy xotirisiz kelajak y o'q. –T.: "Sharq", 1998.
7	Алимова Д.А. История как история, история как наука. Т.П. Историческое сознание. Т.: "Ўзбекистон". 2008.
8	Ихломов З.А. Тарих фани методологияси. ТДПУ. 2013. 212 б.
9	Rajabov R. Tarix fanining metodologik asoslari. Darslik. Toshkent, "Istiqlof" 2013yil
10	Rajabov R. Tarix fani metodologiyasi. Darslik. Toshkent, "Yangi asr avlodi" 2018yil
11	S.Shodmonova. Tarixiy tadqiqotlarning metodologiyasi va zamonaviy usullari..T.2018 yil
Qo'shimcha adabiyotlar	
1	Алимова Д.А. История как история, история как наука. Т.П. Феномен дикалдства. Т.: "Ўзбекистон". 2009.
2	Давронов З. Илмий инкод методологияси. – Т.: Иснисод-Молия, 2007.
3	Jo'raev N. Tarix falsafasining nazariy asoslari. T. 2009
4	Жураев Н. Тарих философияси. Т. Милънавит. 1999.
5	Ихломов З. Парк тарих философияси ҳақида мулоҳазалар. Илк ўзбек давлатчилиги тарихи. Республика илмий конференцияси. Т. 2010 й
6	Ibromov Z. Abu Rayhon Beruni va tarix fanida tadqiqot uslublarining nazariy masalalari. Tarix, ta'lim va xotira. Ilmiy maqolalar to'plami. T.TDPU. 2015. 151